

REVISTA
DE LA
CÁMARA AGRÍCOLA OFICIAL
DEL
VALLÉS

Aquesta Revista se reparteix de franch entre tots els socis de la Cà-mara.

Pera els que no siguin socis, el preu de suscripció es de cinch pesse-tes l' any.

Se publica al menos una vegada al mes y sempre que la séva aparició si-gui convenient.

No té número fixo de planes.
Dels trevalls firmats, no se'n fa so-lidaria la Revista.

Els originals no's retornen.

De totes les obres que's reben, se'n dona compte á judici de la Direc-ció.

Els anuncis, á preus convencio-nals.

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Secció 3.ª de la Cà-mara Agrícola Oficial del Vallés

GRANOLLERS

Ofertes y Demandes

Aquesta Revista contindrà la present Secció, al objecte de que tots els socis de la Càmera hi puguin posar anuncis de compra ó venda de productes agrícols, bestiar, fincas y tot lo referent á agricultura.

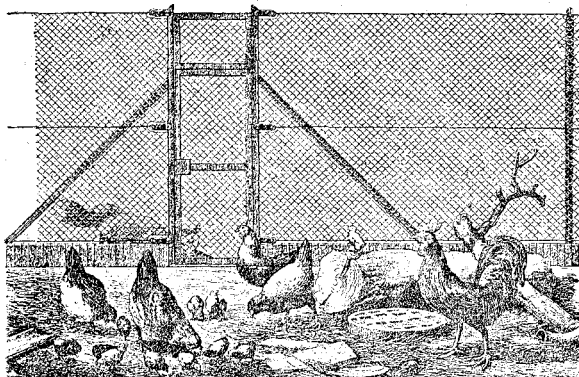
Pera anunciar en aquesta Secció, s'ha de ser soci de nostra Càmera; l'anunci per cada inserció, val á rahó de 15 céntims la ratlla. Informes y encàrrechs, á la Secció 3.ª de la Càmera.

OFERTES

- Abasta olivas. Se'n venen á la Càmera.
- Cavall pera tartana de 3 $\frac{1}{2}$ anys y de 7 $\frac{3}{4}$ pams d'alsada.

DEMANDES

- Lisol. Els que'n necessitin en trobarán á la Càmera á 2'50 pessetas el pot d' un Kg.

TALLER DE FUSTERIA

pera

Obres y Maquinaria

de

Benet Garrell

Carrer de 'n Sans, 20 y 27

TALLERS

GRANOLLERS

Enreixat de totes classes pera galliners, gavies de conills y vedats.—Espinna artificial pera vinyats.—Granpinyons de tota classe.

Se construeixen á mida galliners, y gavies pera conills.

PREUS REDUHITS.

REVISTA
DE LA
CAMARA AGRÍCOLA OFICIAL
DEL VALLÈS

SUMARI: Els cohets pedrifuchs.—Federació Agrícola Catalana.—Conferència a La Garriga.—Secció Bibliogràfica.—Crònica.—Varietats.—Folletí.

ELS COHETS PEDRIFUCHS

El nostre distingit amich, de Cardedeu, senyor Germain, ens envia els següents documents que publica *La Revista Vinícola y de Agricultura*:

EL DESASTRE DE LOGROÑO

Toda la prensa ha relatado el desastre ocasionado por la furiosa tormenta de granizo que descargó sobre el territorio de Logroño el día 28 de Junio último.

Algunas publicaciones dicen; que se gastaron granífugos sin resultados; otras, al contrario, dicen: que en los viveros de las bodegas Franco Españolas, se dispararon seis cohetes granífugos de los de 700 metros de elevación, y, según manifestación de la misma persona que hizo los disparos se notaron los efectos producidos por los cohetes en los citados viveros; pues si bien sufrieron algo fué de poca importancia relativamente al resto de la posesión.

La defensa contra el granizo siendo actualmente una de las cues-

tiones más interesantes para los agricultores, hemos procurado averiguar lo sucedido, y, aunque por circunstancias excepcionales, no tenemos en manos todos los datos que deseamos, no vacilamos en exponer nuestro parecer refiriéndonos á la horrorosa tormenta de Logroño:

«En contestación á nuestra solicitud, la Dirección de las bodegas Franco Españolas nos confirma absolutamente lo manifestado por la persona que disparó los cohetes, ó sea que los viveros han sufrido relativamente poco y que atribuyen la reducida protección de los granífugos á la fuerza extraordinaria de la tormenta».

Es cierto que un solo poste de tiro no podía defender una extensión de terreno grandísima, ni tampoco destruir ó desorganizar una tormenta tan poderosa.

Las condiciones en que se ha presentado la defensa de los viveros es igual que las de un cuerpo de ejército de cincuenta mil hombres que invade un territorio. Si por toda defensa contra el cuerpo invasor hay un solo cañón, aunque este cañón sea el mas perfeccionado, podrá destruir una quinta parte de los invasores, pero no impedirá la invasión de los cuarenta mil restantes; y, si en lugar de un solo cañón había cinco ó diez, la invasión es imposible.

Si el territorio de Logroño hubiera sido defendido por la cantidad de postes correspondiente á la superficie, es probable sino seguro, que el granizo no hubiera destrozado sus campos

No solamente hay conveniencia de establecer la cantidad de postes correspondiente á la extensión del territorio á defender, sino que conviene también una buena organización para asegurar el resultado. Siempre se debe tener á disposición cohetes de varias alturas, porqué en ciertas regiones las nubes tormentosas se presentan á veces muy altas y otras veces más bajo. Sería pues inútil y oneroso el uso de cohetes cuya explosión se produce á 900 ó 1.000 metros de altura si los de 500 metros fuesen suficientes. En la generalidad de

los casos, los de 900 metros son los únicos que dan resultados eficaces.

Una de las causas más importantes para vencer las tormentas es conocer el momento oportuno de disparar. No se debe gastar inútilmente los cohetes, pero tampoco conviene esperar que caiga el granizo. El tiro siempre debe ser preventivo, es decir, cuando llegan las primeras nubes de la tormenta, entonces es el momento preciso de desorganizar, de dislocar el núcleo de nubes que forman la tempestad. Si se espera que sea formada la piedra, no hay aparatos posibles para transformarla y tiene forzosamente que caer en tierra. El objeto de los cohetes es impedir la formación del granizo, neutralizando por su explosión la tensión eléctrica de las nubes. (Véase artículos anteriores).

Cuando la tormenta es furiosa, las piedras, en el trayecto desde las nubes hasta caer al suelo, son arrastradas por los vientos fuertes y llevadas hasta doscientos metros de la dirección perpendicular correspondiente á la salida de las nubes. La práctica ha enseñado, que en este caso excepcional, es también fácil de vencer, si hay la previsión de establecer un poste volante. Es lo más sencillo posible: al ver acercarse la tormenta, un hombre proveido de un tubo de hierro lanza-cohetes (1) y dos cohetes, se dirige rápidamente en la dirección donde viene el peligro, llegado á unos doscientos metros de los postes fijos, dispara seguidamente los dos cohetes.

En los informes remitidos por 120 Sindicatos franceses é italianos, hemos leído que varias veces se ha apreciado el procedimiento de los postes volantes. La práctica enseñará también á los tiradores españoles, pero entre tanto, podemos aprovechar de las experiencias hechas.

Lo que más ha llamado nuestra atención, son los resultados ob

(1) El tubo de hierro de 1 metro 80 centímetros de largo apuntado en su base para que se pueda plantar fácilmente en el suelo. El vacío del tubo debe ser de 3 á 4 centímetros de diámetro. Todos los cerrajeros tienen esta clase de tubería.

tenidos con los cohetes de 900 metros. En Italia, particularmente, donde las tormentas son frecuentes y violentas como en España, se gastan casi únicamente cohetes de alta ascensión. (Hoy mismo, la casualidad me ha permitido presenciar la preparación de un envío muy importante todo en cohetes de 900 metros, destinado al campo de tiro del Gobierno italiano).

Las pérdidas sufridas desde dos meses se cifran ya por muchos millones de pesetas. En los tres meses que quedan para tener á salvo las cosechas, aumentarán de algunos millones más. Muchos pueblos enteros quedaron arruinados. La imprevisión, la indolencia y la negligencia son la única causa de los desastres y de la miseria.

EUGENIO GERMAIN.

Julio 1906.

Acabo de recibir la carta siguiente, que entregamos á la publicidad por el interés que presenta:

Sr. D. Eugenio Germain.

Muy señor mio: Después de saludarle paso á darle las tantísimas gracias por haberme aconsejado el uso de los cohetes granífugos de 900 metros.

El día de ayer obtuve un gran y satisfactorio resultado tal como sigue: «Era poco más ó menos la una de la tarde, cuando apercibí que avanzaba una tormenta sobre nuestro término municipal, de la parte Oeste. Salimos de casa con el dependiente, dirigiéndonos hacia los puntos de defensa de mi propiedad, donde llegamos oportunamente. La tempestad de granizo andaba arrasando los frutos á un kilómetro con dirección á mis viñas y avanzaba con gran velocidad. A su aproximación, disparamos dos cohetes de 900 metros, los cuales fueron suficientes para librarnos del pedrisco.

Tantos como presenciaron el hecho dan por completo el resultado y funcionamiento de estos poderosos cohetes.

Reitera á V. un millón de gracias, su inolvidable amigo

JUAN SALA.

Calella (Barcelona) 8 de Julio de 1906.

Federació Agrícola Catalana

En lloch de celebrarse reunió el primer dimars del mes, segons costum, se va celebrar el 31 del passat, donchs tenia per objecte el que el President de la Federació, nomenat Vocal de la Comissió Central pera la reforma de la Lley d' alcohols, pogués recullir impresions abans d' anar á Madrid el dia 8.

Va tenir molta importancia, pel número y la qualitat dels concurrents

Presidia 'l senyor Girona, tenint á sos costats al vis-president senyor Dachs y al secretari senyor Maspons.

El senyor Girona va dir: nomenat vocal de la Comissió dictaminadora sobre les reformes de la Lley d' alcohols, he volgut consultar á tots, agricultors y industrials, tota vegada que hi ha perfecte enllás entre'ls interessos d'uns y altres.

Fá un resúm dels efectes produhíts per la Lley Osma y després diu: Aquesta crisis serà passatgera, no hi ha dubte, com totes ho son, però se restablirà l'equilibri quan s' hagi disminuít la superficie cultivada de vinya y quan part de la població pagesa hagi emigrat.

Convé, per lo tant, que entre tots vegém la manera d' evitar en lo possible tan desastrosos efectes, motivats en bona part, per la Lley d' alcohols.

El discurs del senyor Girona es atentament escoltat, causant molt bona impressió.

El president de la Cambra Agrícola de Tarragona y sa Comarca, don Jaume Varnet, descriu la importancia de la viticultura per aquella regió, motiu pel que la dita Cambra fá temps que 's ve ocupant de l' actual crisis, seguint un verita-

ble calvari pera enterar als governs que s'han anat succehint de les causes de la crisis y medis pera corretgirles, trobant sempre molt bones paraules y cap fet.

Llegeix y defensa les conclusions formulades per la Cambra de Tarragona advertint que no té criteri tancat

El senyor Font, en nom dels fabricants de licors, sosté varies conclusions.

Recullint del senyor Font alguna de ses conclusions, el senyor Fontanals propietari, observa que si regint per l' anterior lley un marge diferencial de 37'50 pessetes, encara era insuficient pera que 'l ví anés á 1 pesseta 'l grau, que es lo menys que 's pot desitjar, molt mes deficient será el marge de 30 pessetes que 's proposa.

Ademés, el senyor Fontanals defensa 'l sistema de rellotges ó comptadors en contra del de patents, per facilitar les petites industries y no encarir els ports.

Contesta 'l senyor Girona que molts agricultors, entre altres els de Valencia, s'accontenten ab un marge de 30 ó 35 pessetes, y en quant al sistema de rellotjes, el combat, defensant el de patents, pèr entendre que aquet respont mes be a les necessitats modernes de la vinicultura que tendeix a les grans fábriques y a la formació de cooperatives d'agricultors, sense comptar, ademés, que evita la intromissió del fisch.

Sobre aquets punts, s'entaula una viva discussió, en la que intervenen, ademés dels esmentats, els senyors Fontrodona, Capllonch, Mata, Estaper y altres, acordantse, per fi, les conclusions següents:

Primer.— Felicitar al Govern de S. M. y especialment al senyor ministre d' Hisenda, per sa lloable iniciativa de consultar a tots els qui afecta l' impost a' alcohois, abans de reformar la Lley actual en vigor, pera que ses modificacions responguin a les necessitats del país contribuent.

Segón.— Senyalar com a bases baix les que deuría fonamentarse la Lley, les següents:

1.ª Llibertat de destilació, transformació y circulació dels productes de la vinificació

Impost del alcohol vinich per la capacitat productora dels aparells destillatoris pagador per mensualitats a fi de facilitar la destilació.

3.ª Dret diferencial de pessetes 35 com á mínim pera l' alcohol industrial, el qual deuría satisfer l' impost per volúm del alcohol produhit y pagader a la sortida de les fábriques.

Posseïa el Gremi altar propi a la iglesia de Sant Pere; per la processó d'aquesta diada, guarní el Tabernacle de Santa Lluçia; ab raims.

Per ser el Gremi mes antich de la ciutat, els dos llochs de mes honor de les processons, se reserven, encara avuy, a dos membres de la Junta y per cert que per part del element oficial y sobrevingut, aquesta preeminència ha donat lloch a no poques qüestions dites d'etiqueta.

Cuidava el Gremi de fomentar interessos materials dels associats; no vetllava per el bon ordre en el regar, com la Confraria de Lleida, ni per evitar contrafurs en els camps, com la Seixantena de Valls: el Gremi de Reus, posseïa trulls y prempses pera us comú dels agremiats. Ja ho tením dit; en aquet punt, cada corporació atenia sols a determinades necessitats de la localitat.

Gremi de pagesos de Tortosa.—De totes les associacions agrícoles que coneixem, es aquesta la que data de mes antich, donchs sembla que existía ja al any 1358, essent de creure que la seva perfecta organisió va ser importada de Valencia, ahont tant avens va tenir la vida corporativa.

Durant els siscentys anys que porta d'existència ha passat per totes les glories y adversitats propies de tot lo humá; avuy viu encara, si be no ab la exhuberancia d'abans de la rampinya de la desamortisió.

El Gremi está baix el patronatge de Sant Antoni Abad. El seu Concell se compon de tres Majordoms, dos Sagristans, dos Plegadors y de vinticinch a trenta individus anomenats Elets els uns y els demés Concellers. Els Elets que constitueixen com una Junta Consultiva dels Majordoms, son nou y el seu nomenament recau en subjectes d'antich servey prestat a la casa; els Concellers son principiants; els que no mes son Confreres, sols tenen dret a assistir a la Junta anual, en la que els Majordoms surtints rendeixen comptes als entretants; se procura que aquesta Junta se fassi al chor de la Iglesia, comensantla y acabantla ab algunes oracions de rúbrica.

La Junta anual se fa la diada dels Reys. Dies abans se reuneix un petit Concell pera proposar els carrechs, tenint a la vista un cuadro de tots els que fa trenta anys que serveixen. El nomenament de Majordom primer te de recaure en qui en altra ocasió hagi sigut Majordom segon o ters; els Sagristans son joves casats de nou y que viuen ab sos pares o sogres.

El Gremi o Confraria celebra al any tres festes religioses: per Sant Antoni Abad, pel Dijous y Divendres Sants y per Sant Gregori, Bisbe d'Ostia, advocat contra la llagosta.

Com tants altres Gremis y Confraries, en temps d'aixut, d'inundacions o altres

¹ Informació del propi Gremi, per mediació del apostol del credit agrícol D. Francisco Muñoz del Castillo.

calamitats públiques, excita a les autoritats civil y eclesiástica pera que fassin les corresponents pregaries.

Al igual que'ls demás Gremis, el de Tortosa dedica preferent atenció a socorre als agremiats pobres en ocasió de malalties y morts. Avuy, molt debilitat, com hem dit, dona dret als seus allistats (que ho son mitjansant la cuota anual de setanta cinch centims) a que s'acompanyin els seus Viatichs ab sis atxes y ab dotze els enterros; abans, en aquets casos pagava les medicines y gastos del sepeli.

Pero prestava el Gremi molts altres y ben considerables serveis públics y privats. A les viudes y pares pobres, els cercava substituïts als seus fills pera'l servey de quintes; deixava quantitats a un interés del dos al tres per cent y feya prestacions de blat, a tall d'algunes institucions especials de que després ens ocuparem, pera la época de la sembra; aquesta llevar se deixava a mesura rasa y 's tornava a mesura corulla.

Es que'l Gremi comptava ab cabals considerables, provinents de testamenteries y donatius. Era frecuentíssim que tot agricultor al morir li fes llegats de poca o molta importancia, segons el poder de cada hu. Tenia persones molt interessades en proporcionarli recursos; una dona anomenada Guillermona, muller de Domingo Conchello, va necessitar per ella sola un llibre d'entrades y altre de sortides; tant era lo que recaudava.

En el Concell Municipal de Tortosa, el Gremi de pagesos hi tenia quatre llochs.

Proveia aquest Gremi al servey de bagatjes a les milicies; va tenir a son carrech, durant molts anys la cobranza del Real Catastre y era considerat en fi com l'institut gremial mes autorisat entre'ls tretze de diferents oficis que'n un temps hi va haver a la ciutat riberenya del Ebre.

Altres corporacions agrícoles.—Acabarem de determinar el caracter dels instituts gremials d'agricultors, anotant mes particularitats d'alguns d'ells.

Així com el Gremi de Reus tenia prempses pera us dels agremiats, molts eren els que además de la casa comunal, posseïen diversos ben immobles, o be rendes provinents de deixes, de pencions de censos etc. que augmentaven el capital social, format comunment per les cuotes ordinaries y extraordinaries y per les multes en especie (cera) y en diner pagades per els contraventors de les ordenances.

La Confraría del Roser de Vilarrodona (Penadés) fundada en 1564, cobrava petits censos y recullia fil y oli 1.

Ja hem vist la importancia excepcional dels capitals que posseïa el Gremi de Tortosa.

Algunes vegades el capital social se formava per captes públiques. Un dels indi-

1 V. Santamaría. "La Notaría". Any 1899.

viduus de la Junta (anomenats «quaters» de quatre) de la antiquíssima Confraria de Sant Salvador de Manresa, surt encara avuy, els diumenges y festes, a recullir almoines per la ciutat portant una bosseta de seda carmesí molt brodada, ab penjoys de cordons també de seda.

Moltes foren les corporacions gremials que practicaren el prestam en especies, en forma que podriem envejar. De la Confraria de Sant Abdon y Sant Sennén y Sant Isidro de Montblanch en el mes d'Octubre de 1656 se troben diferents debitoris de blat a favor dels Procuradors de la Confraria; els prestataris prometen tornar per Santa Magdalena del any següent, gra per gra, bo y net com l'han rebut y ab els escreixos acostumats, que eren d'un quartá y un sou per cuartera; en el referit any de 1656 se deixaren setanta cuarteres. El Gremi de Tortosa s'acontentava ab la diferencia que hi ha de la mesura rasa a la curulla.

S'estilava además un altre forma de prestam que's podia convertir en donatiu. Un capítol de la Confraria de Vilarrodona disposa que a tot Confrare malalt se li paguin els gastos de metje y medicines ab el ben entés, que si Deu li torna la salut, deu retornar a la Confraria lo que s'hagi bestret per ell. Además la Confraria de Lleida, te establert, com hem vist, que a tot Confrare difunt se li pagui els gastos del enterro, pero si després s'averigua que ha deixat bens suficients, la Confraria se reintegrará dels desemborsos fets.

Veusaquí donchs com tan antigues colectivitats son mereixedores del mes gran respecte y estudi; sabíen fomentar perfectament determinats interessos materials, contenien principis de solució pera'l problema del crédit agrícol, eren fornal encesa en que s'hi forjaven virtuts cíviques y privadas.

Una de les principals mires de tals colectivitats, consistía en fer prácticues les doctrines del cristianisme per la pau social y les bones costums. Els agremiats, propietaris, masovers y jornalers, se deyen germans y ho eren; quant entre ells se suscitaven discordies, eren cridats a l'avinensa y al busca-rahons impenitent se'l expulsava de la corporació; quant estaven malalts, tots resaven per el que jeya en el llit del dolor y l'assistíen; quant moríen, encomanaven a Deu la seva ánima y acompanyaven el cadaver a la sepultura, que devegades era en la tomba comuna de tota la familia gremial.

Mes pera disfrutar de tals beneficis, devíen observarse bones costums; el Confrare immoral o viciós, era cridat a capítol per els Majorals, Majordoms, Prooms o Procuradors de la Corporació, se li demanava esmena y si's feya sort al avís, pagava la seva culpa ab la expulsió, no sens que's fes públich el motiu, encara que fos secret o ignorat.

Tots aquests organismes han desaparegut avuy o s'han transformat y en moltes

coses es de rahó que així siga perquè res hi permanent y inalterable en el mon; moltes d'aquestes Confraries de que hem tractat, han quedat limitades a institucions exclusivament piadoses, respectables y dignes d'elogi pero insuficients pera satisfer totes les necessitats de la classe agrícola, si es que no s'han reduït a una senzilla administració d'un altar de Sant Isidro o d'altre Titular; algunes han anat a parar a Germandats, o com se diu vulgarment, *Monte-pios*, que tan abunden en els nostres dies, pero no's cregui que tals institucions puguin equipararse a les seves predecessores: no tenen la seva virtualitat, no fomenten saludablement l'esperit de cos, no estrenyen afectuosament els llassos socials; podran comptar ab major número d'allistats y acumular majors capitals, pero exerceixen ben escassa influencia en les costums y en els negocis de la cosa pública; son mes pobres.

Pero no acaben aquí les manifestacions sabies del sentiment colectiu y de cooperació que varen produir els agricultors catalans dels passats sigles, segons anem a veure en els dos capitols que segueixen.

Altres formes de cooperació

L'agricultor, s'ha dit y repetit en tots els tons, es l'element social que exagera mes el seu individualisme, rebelantse fins á lo inconcebible contra tota tendència á l'associació.

Tal vegada no hi hagi ab semblants paraules, prou exactitut en la expressió del concepte. L'agricultor, hem dit nosaltres en aquest mateix treball, es enemich de tota reglamentació, d' amotillarse á patrons determinats, encara que sien confeccionats ajustantlos á verdaderes necessitats, pero aixó no vol pas dir que sia un enemich irreductible de l'associació en l' ample sentit de la paraula. L'esperit associatiu de la classe agrícola, se manifesta arreu, ab mes intensitat, ens atrevím á dir, que 'n cap altre classe social, pero en infinita varietat de formes, ab una base de llibertat complerta, sense mes lleys que la costum. La costum es la ley sobirana, la única que no repugna al agricultor; la ley escrita, fruit d'un pensador, ó si 's vol, surtida d'un nucli d'agricultors mateixos, es mirada ab menyspreu y antipatia per la generalitat, tant mes, com mes, extensa es la seva esfera d'acció. Sols en aquest sentit es l'agricultor sistematicament enemich de l'associació, ab gran detriment, no hi ha pas dubte, dels seus interessos morals y materials.

Pero quant se tracta d'afavorir y de regular una determinada classe d'interessos materials, quant se toquen els resultats immediatament, quant es ben concreta y limitada l'acció á desplegar, quant no hagi d'anar mes enllá del reduit cercle del poble ó del mes reduit encara dels agricultors aplevats en una vall ó en una serralada, l'esperit de solidaritat apareix potent y dona lloch á variades manifestacions del mes bon sentit.

Res demostra mes lo intensament que sent la gent rural l'esperit de solidaritat á la manera que tenim explicada, com la volior inmensa de Germandats de socors mutuos de carácter local que hi ha per tot arreu. Per reduit que sigui un veinat, no deixa de tenir una ó mes d'aquestes institucions benéfiques basades en un principi religiós; sens dubte que a proporció s'acull mes á elles la gent rural que la urbana, ab tot y que aquella ne podria prescindir mes que aquesta, donchs es dificil que per desgracies que sobrevinguin á una familia pagesa, se quedí absolutament mancada

de tot medi de subsistència, con succeix a centenars de famílies de les grans ciutats. En la família pagesa es molt difícil que vingui aquest cas, especialment en la nostra Catalunya, per la admirable organització de la família y de la propietat de que fruim; per altra part, la Naturalesa, prodiga recursos de tota mena als que viuen en íntim contacte ab ella. Mes ab tot, la família pagesa pot trobarse en plena indigència y allavors surt potent l'esperit de solidaritat y de caritat, en forma mes escayenta, mes fructífera que la de donar al necessitat una quantitat en diner. Les terres del malalt, de la viuda, dels horfes, son conreuades per tots els demés veïns. De vegades se fa per precepte reglamentari d'una associació, altres per disposició del amo de la finca, segons pacte previament acceptat per els arrendataris; y mes comunment, se fa per iniciativa del senyor Rector de la parroquia, que á la Missa del diumenge convida al poble á practicar tan santa obra de caritat, donant permís al mateix temps pera treballar en dies de festa; un poble de la Plana de Vich, Torelló ¹, ha perfeccionat aquesta forma d'associació espontania, proveintse tots els pagesos, ab cuotes periódiques, d'un fondo destinat exclusivament á pagar els gastos d'alimentació dels que vagin á treballar per altri.

Veus aquí donchs una de les mes sabies exteriorizacions del sentiment de solidaritat que 'ns han llegat les generacions passades. Pero n'hi ha mil mes, que ab tot y no arribar á ser associacions y malgrat la seva apariència modestíssima, realisen els fins de la cooperació y practiquen els ideals del colectivisme ben entés, d'una manera tan perfecta, que avuy, després de molts sigles de durada, encara les tenim per bones.

Si no que tal vegada ens apartaríem massa del objecte del present treball, parlariem d'un tribunal popular de cinch hortelans pera l'arrendament de les hortes de Reus, tribunal comparable al tan celebrat de les aigües de Valencia, que funciona desde temps immemorial á la progressiva Ciutat del Camp sense ombra de llei escrita, no tenintse noticia de que may, ni una sola vegada, s'hagin rebutjat per propietaris y arrendataris, les seves decisions; ens ocupariem dels seculars sindicats de regants, ab mines y rechs y de posits d'aigua comuns, regits per lleys consuetudinaries, trameses de generació en generació y conservades avuy, inalterables; de les societats pera explotar molins bladers ó fariners, de data, algunes, del sigle XII, com les de la Selva del Camp ²; d'altres societats pera la cria y cria del bestiar; de societats pera l'us d'animals de treball y pera l'us d'utensilis y atuellis pera la verema y altres operacions agrícoles; de societats pera la venda de fruits y pera explotar per una ó mes cullites, terres de la propia societat, del Municipi ó de parti-

¹ Informació de D. Ramon Puig y Rovira.

² Mossen Joan Pié. •Anals inédits de la vila de Selva del Camp», Revista de la Asociación-Artístico-Arqueológica Barcelonesa", Mars-Abril de 1902.

culars; pera l' establiment de guarderfa rural; pera l' asseguransa del bestiar y de les cullites, convertida una d' elles, á Manresa en la «Catorzena», (de catorze garbes, garbera) al objecte d' assegurar contra incendis les garberes de gra d' espiga ; y podriem ocuparnos en fi, de tantes altres mil manifestacions del esperit colectiu de la gent rural, com el tan usual contracte á torna jornals, la prestació personal pera 'l trassat y arreglo de camins y pera la construcció y arreglo d' altres obres públiques, que tot, tot en la vida del camp, pregona ben alt que l' esperit de solidaritat, d' associació, de protecció y defensa de comuns interessos; no es tant mort com sembla a primera vista, solament que molt sovint peca d' encongít, d' rutinari, d' egoista, perque totes aquestes exteriorisacions del impuls associatiu dels nostres pagesos, ab tot y ser lloabilíssimes, adecuades perfectament als fins a que responen, son insuficients pera atendre als fins generals que te de realisar l' associació de cada una de les classes socials del país, que partint de la protecció al interés individual, te d' armonisarse ab els interessos dels demés y ab els batechs de l' ánima nacional.

Institucions públiques de mutualitat y crédit

Apart de tantes y tant variades formes d'associació com ens ofereix la iniciativa privada, se'n registren no poques de caracter públich: la Iglesia y el Municipi han donat lloch en tots temps a institucions de la mes alta estima.

Ja hem vist en el curs d'aquest trevall, que les institucions gremials, nascudes al escalf del sentiment religiós, prosperaren al compás de la expansió de la vida municipal, venint a convertir-se en propia substancia de la mateixa. Pero Iglesia y Municipi, feren mes que protegir aquelles associacions; ne crearen altres, fent germinar abundantament, ab varietat de fruits, la llevor feconda de la cooperació y de la mutualitat.

Indiquemne algunes d'aquestes institucions públiques, encara que sia á corre cuita.

Sagraris.—El malestar que s'ensenyorí dels camps ab la vinguda dels alarbs, que entre altres causes, motivá com hem vist la escassetat d'associacions gremials d'agricultors durant y fins molt temps després de la Reconquesta, va donar lloch en canbí, a un ajuntament de productors pera la defensa mútua d'una de les principals cullites de la nostra terra, contra la ranpinya de la gent serraina y dels propis naturals del país.

Ens referim als Sagraris o cellers, situats, en els cementiris al vol de les iglesies. La sagrera, paraula viva encara en el nostre llenguatge, si be significant solament cementiri, comprenía una extensió de terreno de trenta passes al voltant de la iglesia. Era un terreno privilegiat y com a tal hi portaven a guardar els pagesos els seus bens. Sant Oleguer Archebisbe de Tarragona y els canonjes de la Seu de Barcelona, al consagrar en 14 de Novembre de 1122 la iglesia de Santa María de Palau Solitar, confirmant a favor d'ella les possessions que tenia, li adjudicaren trenta passos eclesiastichs per orient, mitj dia y septentrió y vint per occident, declarant que posaven baix la defensa eclesiástica tot lo que hi havia en dit espay y condenaren com a reu de sacrilegi, fins que hagués donat satisfacció a la canónica, a tot el qui temerariament prengué quelcom d'allí o invadí aquell lloch. ¹

¹ Balari Ob cit, p. 31.

4.ª Facilitar la producció y desnaturalisació d' alcohols destinats á uss industrials.

5.ª Rigurós compliment de la Lley de 27 de juliol de 1865, que prohibeix l' us dels alcohols industrials pera l' encabeçament dels vins.

6.ª Devolució del impost pera l' alcohol vínich que baix qualsevol forma s' exporti al estranger y ports franchs espanyols, ja sia com alcohols, aiguardents, licors, o empleats en l' encabeçament dels vins previa la deguda justificació d' haverse satisfet els drets

7.ª Exacció de multes y imposició de severes penes pera 'ls defraudadors del impost, evitant per aytal medi 'ls perjudicis que 'l contrabando causa als destiladors que compleixen ab les lleys y disposicions governatives.

8.ª Que en atenció a la gravetat de la crisis que sofreix la vinicultura, se permeti temporalment fins al primer d' octubre la lliure destilació dels vins pera donar lloch a que pugui magatzemarse la vinenta cullita, pera evitar la depreciació que han d' experimentar els suchs per falta d' envasos pera sa colocació.

9.ª Fer públics els anteriors acorts, donant compte dels mateixos al senyor governador civil pera que sien trasmesos al Govern y comunicarlos al mateix temps á la Comissió Central d' Alcohols y les Federacions Agrícoles d' Espanya.

Conferencia Agrícola á La Garriga

Dels tres temes que per tres poblacions diferents va proposar la Junta Directiva d' aquesta Càmera, als *Estudis Universitaris Catalans*, se va decidir la Junta d' aquets per el tema de la olivera y poble de La Garriga.

El dia de la conferencia fou el de Sant Jaume a la tarde; el conferenciant D. Francisco X. Tobella, Director de *L' Art del Pagés*.

Se repartien unes fulles anunciant l' acte, que fou anunciat també en la premsa comarcal y de Barcelona.

El Circol de Recreu estava ple del tot.

L'acte fou presidit per el nostre distingit consoci D. Joseph de Rosselló, Alcalde de La Garriga, el qui l'obrí donant la benvinguda al conferenciant y als Estudis Uni-

versitaris Catalans, agraint el que s' hagués triat el poble de La Garriga per tal conferència que creya seria aprofitada per els pagesos de la Comarca.

Ocuparen llocs al costat del Sr. Alcalde D. Carles Francisco y Maymó de la Junta dels Estudis Universitaris Catalans, el Sr. Dachs com a president de la Cambra del Vallés y els Srs. Draper, Rovira y Carbonell com a individus de la Junta de dita Cambra.

El Sr. Tobella desenrotllá ab sentit mes practich que teorich tot lo referent al plantar; cultivar, adobar, empeltar, y esporgar les oliveres; cullir les olives y confecció del oli, aprofitament dels productes de la poda y dels residuos de la oliva y malalties que ataquen á la olivera y oliva.

Com hem dit ja, la falta de temps pera desenrotllar, ab la atenció deguda, un tema tan llarch, feu que hagués de tractar ab tal lleugeresa la part referent a la cullita y següents que s' acordá, d'acort ab els representants dels Estudis Universitaris y á petició del Sr. Alcalde, que se suspengués la conferència pera continuarla un altre dia.

La conferència del Sr. Tobella fou coronada per un aplaudiment general, que 'l Sr. Tobella digué que acceptava per trasmetrel a D. Pere Grau Maristany qui ab sa munificencia había creat la cátedra de agricultura dels Estudis Universitaris Catalans.

El Sr. Francisco y Maymó explicá lo que eren els Estudis Universitaris, y els propòsits que tenien oferintse á la Cambra del Vallés y als agricultors per donar les conferències agrícoles que s'indiquin per ser convenientes á la comarca.

El Sr. Dachs tancá l'acte donant en nom de la Cambra Agrícola del Vallés, les gracies als Estudis Universitaris per haber vingut a nostra comarca. agrahint els oferiments del Sr. Francisco y Maymó y felicitant al Sr. Tobella per la bona ensenyansa que havia sembrat, esperant que ab l'exemple que donarien els que seguissin els seus consells, faría que se modifiquessen en bon sentit algunes rutines, obtenint d'aquesta manera mes cantitat d'oli y de millor qualitat.

Secció Bibliogràfica

Amor al campo, per D. Joseph Rosell. Barcelona, Bastinos 1906.

Es un llibre escrit pera servir de lectura a les escoles y aquest sol objectiu del llibre ja l' fa doblement interessant. ¡Son tan poch els bons llibres pera fomentar il·lustració entre la nostra joventut! Llastima que, segurament per exigencies editorials, l' autor l' hagi escrit en castellá, ab lo que clar es que si be el llibre pot ser molt util en determinades terres, adoleix d' un defecte capital pera les escoles de Catalunya, donchs gracies a Deu cada dia va comprenentse mes la necessitat de que 'n les nostres escoles se dongui tota la ensenyansa, la de la llengua castellana inclusiu, baix la base del catalá.

Prescindint d' aquest aspecte, el llibre es excelent. Els homes grans, les dones, també l' han de llegir; ne treuran bones ensenyances, comprendrán lo que es l' agricultura moderna, adquiriran saludables coneixements, se despertaran en ells sentiments y aficions nobles, d' amor al proxim y sobre tot per lo que 's refereixi a la vida del camp. Aquells dels nostres lectors que llegeixin el llibre del senyor Rosell, recordaran sens dubte en molts passatjes aquells tant interessants articles publicats durant molt temps en la nostra Revista, baix la denominació de «Higiene, Medicina y Economía del Camp»: be 's compren que la mateixa ploma que ha escrit aquells articles, es la mateixa que ha escrit el llibre en qüestió, el mateix cor bondados l' ha inspirat, el mateix patriota l' ha patrocinat.

També el llibre te la mateixa forma atractívola que aquells articles; solament que el llibre te mes *novela*, que es portada ab molta trassa. De mes a mes, el centenar de gravats que il·lustren el text, en prosa y en vers, la cuberta de colors y tot l' aire exterior del llibre, completen l'interés que desperta y el fan molt adequat (feta la salvetat que deixém escrita al principi) pera l' objecte que s' ha proposat el seu autor.

Per la nostra part ens congratulém de la obra del nostre distingit consoci, l' il·lustrat farmacéutich de Santa Perpétua de Moguda senyor Rosell: com autor d' un llibre tan excelent y com á company nostre, li doném la mes coral enhorabona.

M. Y C.

CRÓNICA

Per Reyat decret de 11 de Juliol darrer ha sigut declarada oficialment constituïda la *Cámara Agrícola de Sabadell*.

Cada vegada que una Societat germana ve a augmentar el ja gran nombre de les que hi ha, en donem compte en nostra REVISTA, mes quant se tracta com en el cas present, de la que considerém com de casa propia, tant per ser vehins, com per les bones relacions que 'ns lliguèn ab sos cap-devaners, no podem menos que felicitar-nos y fer extensiva nostra joia a tots els bons companys que composan la *Cámara de Sabadell*, esperant que tindrem ocasió de realisar tots junts profitoses campanyes.

A Rubí també s' ha constituït una *Cámara Agrícola*, per qual declaració oficial s' estan fent els treballs, la que ja compta ab mes de 400 socis y 's farà la inauguració oficial el dia 2 del mes de Setembre pròxim.

Agrahim de tot cor el saludo y convit que 'ns remet, y ja saben els companys de Rubí que poden comptar ab el desinteressat concurs de nostra *Cámara* per tot quant siga en be y profit dels interessos agrícols del nostre país.

El dia 15 de Juliol tingué lloch a Manresa un gran meeting convocat per la *Cámara Agrícola del Pla de Bages* al que, sigué convidada la nostra, assistint-hi D Salvador Dachs y algun altre soci en llur representació.

Per comprendre l' importancia de tal reunió basta saber son objecte, que segons les convocatories; es:

«La falta de tractats de comérs que protegixin la surtida dels nostres vins. la ruïnosa lley dels alcohols, el gravós impóst de consums y la amenssa de perdre 'l mercat de Suïssa, son les causes fonamentals dels préus verdaderament abandonats en que veném els vins, y que fan materialment impossible 'l sosteniment dels gastos extraordinaris que 'ns reporta 'l conréu de les vinyes a la classe pagésa.

Alarmada la Junta Directiva d' aquesta Cambra, devant de un fet tan evident y ruïnós, ha resóit alsar la seva véu, pera cridar y acoblar en un esfórs suprem a tots els perjudicats, convidant-los a estudiar, discutir y resóldre 'ls médis de com podém y devém surtir de tan aclaparadora situació».

Parlaren els senyors Abadal, Oliver, Mir, Miguel, Pelfort, March, Girona, Farguella, Zulueta y Soler y March, y per fi s' enviaren a Madrid els telegrams següents:

«President Consell de Ministres. Reunits important miting Diputats Corts, provincials, alcaldes comarca, representants Societats Agrícoles y propietaris regió, ab l' objecte de buscar els médis més conduents pera evitar y combatre crisis vinícola que amenassa destruir riquesa agrícola Catalana, han acordat dirigir-se a V. E per mediació d' aquésta Alcaldía, demanat cóm mides necessaries.

Primer. La immediata derogació de la lley d' alcoholés modificantla, concedint llibertat, destilació y circulació ab imposició d' un drét diferencial de 35 pessétes pera l' alcohol industrial.

Segón Supressió dels drets de consums especialment sobre el ví.

Tercer. La celebració de tractats de comers ab eis Estats que puguin ser base de consums pera 'ls nostres vins y ayguardents.

Quart. Creació d' Escoles pràctiques pera la ensenyansa de la perfecta elaboració dels vins y vinagres, destilació d' ayguardents y alcoholés vinichs fabricació de licors y aprofitament de residuos vinichs — *Armengóu* »

— «Ministre d' Hisenda Inspector provincial alcohol pretent exigir indugament culliters impost consums sobre alcoholés obtinguts destilació 15 per 100 de sa propia cullita y empleats exclusivament en encabessar sos caldos: Precisa desseguida aclaració sobre aquest particular pera impedir abusos y venjances que esperit de Lley alcoholés no justifiquen. — *Ignasi Girona, Leonci Soler y March, Joseph Zulueta.* »

Al ressenyar en l' anterior número, la visita que feu la nostra Corporació á la Granja Avícola d' Arenys de Mar, referiem que tots els visitants havien firmat á l' Album del Establiment.

La dedicatoria que 's va escriure abans de firmar, diu lo que copiarém ara, per no haverho consignat involuntariament en dita ressenya:

«La Cambra Agrícola Oficial del Vallés visita avuy la Granja Paraiso y testimonia á son ilustre Director D. Salvador Castelló l' homenatge d' admiració y del mes coral agraiement. Així se fa cultura, així se fa Patria »

Ei dia 16 d' aquest mes, s' ha celebrat á Moyá la simpática festa del Arbre Fruiter, á la que hi ha assistit en representació de la Càmera, el nostre Director senyor Maspons y Camarasa.

En el número vinent ne donarém compte.

VARIETATS

Una bona classe de patata.—Hace meses que hablamos de los admirables resultados obtenidos cultivando el *solanum Commersoni* en vez de las diversas variedades del *solanum tuberosum* aclimatadas en Europa.

El *solanum Commersoni* es una planta silvestre originaria del Uruguay que parece idéntica á la que en 1584 describió Harriot y llevó á Inglaterra desde Virginia. Habita con preferencia los terrenos frescos y húmedos. En estado silvestre, las flores son blancas y el tubérculo pequeño; una vez transformada la planta por la influencia del ambiente y del suelo, las flores aparecen de color violeta y el tubérculo ha ganado muchísimo en tamaño, y toma una forma distinta.

Hay que advertir que no son éstas las únicas transformaciones que sufre la planta. Los tallos se tuberculizan pronto y forman tubérculos de 2 á 400 gramos, y á veces de 800 y 1,000, en tal abundancia, que estos tubérculos representan, cuando menos, una décima parte de la cosecha total. Otra de las particularidades del *solanum Commersoni* consiste en que gran número de tubérculos emergen del suelo y que todos, sin excepción, están á flor de tierra casi.

En cuanto á las ventajas que la nueva planta representa y que la hacen superior á todas las variedades de patatas que se cultivan en Europa, pueden reducirse á dos, pero son trascendentales: el rendimiento, que ha llegado á la cifra fabulosa de 103,000 kilogramos por hectárea y la resistencia absoluta á la enfermedad (*Phytophthora infestans*).

El sabor de estos tubérculos es muy agradable y ligeramente perfumado y su riqueza en fécula, que durante el primer año no es mucha, aumenta de un modo considerable durante los sucesivos hasta equipararse con la que tienen las variedades europeas del *solanum tuberosum*.

Todos los ensayos que se han hecho hasta aquí acerca de la inmunidad de la planta á la enfermedad parasitaria que tanto daño causa á las patatas, han sido concluyentes; pues han demostrado que el *solanum Commersoni* es refractario por completo á esa enfermedad.

Por lo que hace á los rendimientos de la nueva planta, no cabe duda que superan en un 100 por 100 cuando menos á los obtenidos por las variedades que ahora se cultivan. En terrenos fértiles y húmedos, la producción ha llegado á la cifra citada en párrafos anteriores; pero puede decirse de un modo general que la producción media es de unos 64,500 kilogramos por hectárea.

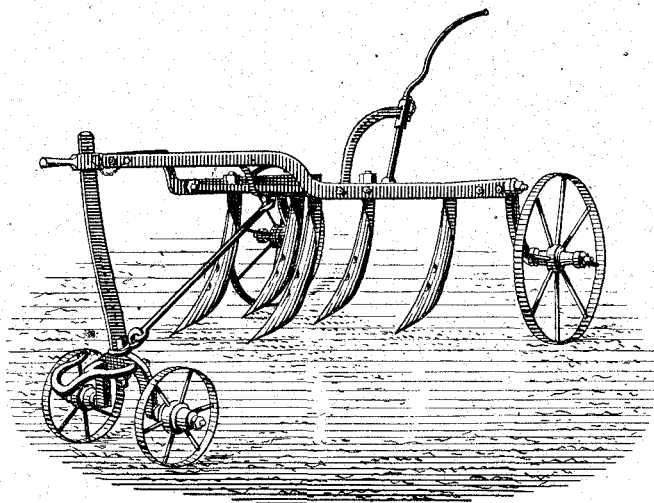
Todas las plantaciones hechas en Alemania y en Francia confirman los datos que brevemente acabamos de exponer, y han dejado satisfechos á los agricultores. Se comprende que así sea, puesto que obtienen con la nueva planta una calidad superior (resistencia á la enfermedad é igualdad de sabor), y un rendimiento doble.

¿Como no ensayan los labradores españoles esa planta? Los resultados que obtendrán no pueden ser distintos de los obtenidos en las comarcas extranjeras.

(Las Noticias)

Maurici Bouplange, germans.

Carrer de Manlleu n.º 28.—VICH.

Máquines perfeccionades pera l'agricultura venudes á prova y pagables solament després de estarne satisfet el comprador. Arades de varies classes, Extirpadores, Rascles, Desterrosadós, Cavadures, Dalladores, Segadores-Gabelladores. Segadores-Lligadores, Batadores, Ventadores, Molins pera fer á casa les farinades. etc. etc.

PREUS ECONÓMICHS

Venda ó lloguer.—Casa de pagés en bon estat, ab quatre cuarteres de sembradura. Aprop de poblat. Se ven ó's lloga la casa sola.

Pera passarhi l'istiu.—Se desitja trobar una casa gran, si pot ser amoblada, aprop d'estació de ferro-carril.

Tractes directes. No s'admeten agents.—Dirigirse á la Secretaría de la Cámara.

ELS ARQUITECTES

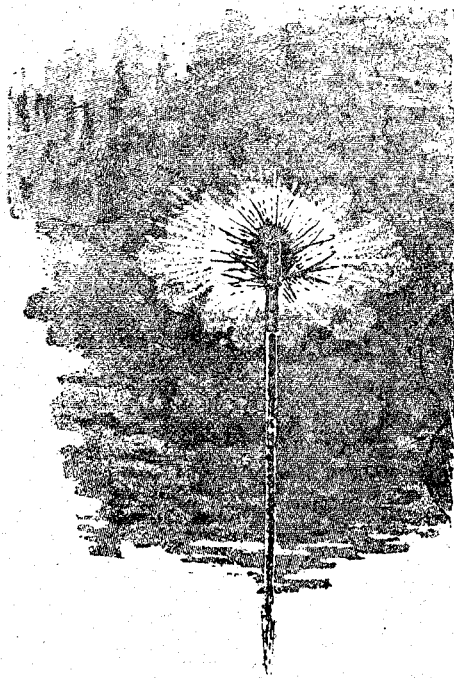
Joseph M.^A y Antoni de Falguera

han traslladat son despatx y taller á la

Rambla Catalunya, 42, 2.^{on}-Barcelona

LA FRANÇAISE

Cohet para-pedra, molt poderós!

Model adoptat per el Govern Italià y per els Sindicats Agrícols de Fransa é Italia.

N.º 3 explosió a 500 metres d'altura

N.º 4 » a 700 » »

N.º 5 » a 900 » »

Inalterable. Conservació infinita. Desorganització instantànea de las tempestats mes violentes.

Pera l'adquisició, dirigir-se a la Societat **Unión Española de Explosivos, calle de Villanueva, núm. 11, Madrid;** o a sus representantes de Provincias.

Fabricació per l' Establiment de pirotècnia: Aulagne et Cie a Monteux (Fransa)

Pera datos y Comunicació dels resultats, dirigir-se á D. Eugeni Germain a **Cardedeu** (Barcelona.)